

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **S. P.**, zast. JUDr. Irenou Slavíkovou, advokátkou se sídlem v Praze, Hybernská 9, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2004, č. j. 48 Az 91/2004 – 16,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Soudem ustanovené advokátce JUDr. Ireně Slavíkové **se p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů celkem ve výši 3837,80 Kč, které jí budou proplaceny do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR ze dne 10. 3. 2004 č. j. OAM-5748/VL-11-P11 - 2003. Tímto rozhodnutím žalovaný neudělil stěžovateli azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku označil stěžovatel jako důvody této stížnosti „důvody specifikované v § 103 odst. 1 písm. a) až d)“ zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu

správního (dále jen „s. ř. s.“); jinak kasační důvody nekonkretizoval. Navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení; kromě toho požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, o osvobození od soudních poplatků a o tlumočníka. Požádal též o to, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

V řízení o kasační stížnosti krajský soud stěžovateli usnesením ze dne 24. 9. 2004 ustanovil zástupce, JUDr. Irenu Slavíkovou, advokátku se sídlem v Praze, Hybernská 9. Dne 7. 1. 2005 usnesením č. j. 48 Az 91/2004 - 35 vyzval zástupce stěžovatele, aby ve lhůtě 1 měsíce ode dne doručení tohoto usnesení doplnil kasační stížnost o důvody ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Současně byl zástupce poučen o tom, že nebude-li kasační stížnost ve lhůtě doplněna, soud kasační stížnost odmítne. Výzva byla zástupci doručena dne 11. 1. 2005. Ustanovený zástupce kasační stížnost v uložené lhůtě doplnil dne 12. 1. 2005, následně pak 10. 2. 2005.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 21. 1. 2005. Namítal, že kasační stížnost byla podána opožděně. V dalším odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení. Žalovaný považuje kasační stížnost za nedůvodnou a návrh na přiznání odkladného účinku nepodporuje.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 31. 10. 2003. V žádosti stěžovatel tvrdil, že svoji vlast opustil v červenci 2003, je pravoslavného vyznání, není členem žádné politické strany. V zemi původu podnikal, měl stánek. Půjčil si peníze, které nemohl vrátit. Musel platit vysoké daně. Koncem června 2003 mu pracovnice daňového úřadu zabavila zboží. Mafie po něm začala vymáhat výpalné ihned po otevření stánku. Den po zabavení zboží mu někdo zapálil stánek. Asi mafie, protože jí neplatil. Policie příčiny požáru vyšetřovala, ale bezúspěšně. Věřitel, od kterého si půjčil na podnikání, po něm požadoval úhradu dluhu. V červenci jej zastavili nějící lidé a požadovali po něm splacení dluhu. Začali mu telefonicky vyhrožovat. Proto se rozhodl opustit vlast. Na policii se neobrátil. O azyl požádal, protože mu bylo uděleno správní vyhoštění a chtěl také legalizovat svůj pobyt v ČR. V případě návratu do vlasti

se obává, že by jej mohli najít bandité a potrestat jej za nezaplacení dluhu. V pohovoru konaném dne 23. 2. 2004 skutečnosti uvedené v žádosti stěžovatel zopakoval. Závěrem uvedl, že se účastnil protestní stávky podnikatelů proti zvyšování daní. Policie stávku rozehnala a stěžovatel z účasti na této žádné další problémy neměl.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 10. 3. 2004 rozhodnutí, kterým neudělil stěžovateli azyl dle ustanovení § 12, 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a zároveň vyslovil, že se na něj nevztahuje překážka vycestování dle § 91 zákona o azylu. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že stěžovatel v průběhu azylového řízení neuvedl žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod či se jiným způsobem politicky angažoval. Důvodem žádosti o azyl stěžovatele byly potíže s věřitelem a problémy s daňovou policií.

Stěžovatel rozhodnutí žalovaného napadl žalobou. V této vytkl žalovanému porušení celé řady procesních ustanovení. Krajský soud v Praze namítané procesní vady řízení neshledal a žalobu kasační stížností napadeným rozsudkem zamítl. V odůvodnění rozsudku pak konstatoval, že stěžovatelem uvedené důvody opuštění vlasti nepatří mezi taxativně vymezené důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu.

Rozsudek napadl stěžovatel včas podanou kasační stížností.

Nejvyšší správní soud na tomto místě zdůrazňuje, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Jelikož se jí zpochybňuje pravomocné rozhodnutí krajského soudu, stanoví zákon poměrně přísně její obsahové náležitosti. Jednou ze zvláštních náležitostí kasační stížnosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.) je i označení důvodů, pro něž stěžovatel napadá rozhodnutí krajského soudu – tzv. stížních bodů. Stížní bod musí zpravidla zahrnovat jak skutkové, tak právní důvody, pro něž stěžovatel považuje rozhodnutí soudu za nezákonné. Důvody uvedené v § 103 odst. 1 s. ř. s. jsou však jen obecně vymezenými kategoriemi, které musí stěžovatel v kasační stížnosti naplnit konkrétním a jedinečným obsahem, tedy vylicít, k jakým konkrétním vadám došlo podle jeho názoru v řízení před správním orgánem či před soudem, jakými blíže určenými vadami trpí podle něj rozhodnutí soudu, v čem přesně spatřuje stěžovatel nesprávné posouzení právní otázky soudem apod. Důvody uvedenými v kasační stížnosti je pak Nejvyšší správní soud vázán (§ 109 odst. 3 s. ř. s.)

Důvody kasační stížnosti jsou uvedeny v § 103 odst. 1 s. ř. s. a směřují vůči postupu soudu: stěžovatel tak může napadat nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], popřípadě může tvrdit, že správní řízení trpělo takovými vadami, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a proto měl soud takové rozhodnutí zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], dále s. ř. s. považuje za důvody kasační stížnosti zmatečnost řízení před soudem [písm. c) citovaného ustanovení], vady soudního řízení, pokud mohly mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé [písm. d) citovaného ustanovení] a konečně může být důvodem kasační stížnosti též tvrzená nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí žaloby nebo o zastavení řízení [písm. e) citovaného ustanovení].

Ve včas podané kasační stížnosti stěžovatel pouze označil jako důvody pro podání kasační stížnosti § 103 odst. 1 písm. a) až d) s. ř. s. a obecně konstatoval, že krajský soud posoudil uvedenou kauzu v rozporu s platným právním řádem a se zákonem o azylu,

a že lze shledat vážná pochybení všech orgánů v řízení o udělení azylu. Takové tvrzení bez uvedení konkrétních skutečností, je však stíženo nemožností jejich přezkoumání kasačním soudem. Jde o námitky jen formální, bez věcného obsahu. Obecně namítané vady nemůže ani Nejvyšší správní soud namísto stěžovatele sám aktivně vyhledávat, protože vymezení rozsahu kasační stížnosti a specifikace jejích důvodů leží na stěžovateli v důsledku dispoziční zásady, která ovládá i řízení o kasační stížnosti.

Kasační stížnost stěžovatele tedy zákonné náležitosti neobsahovala, krajský soud proto správně vyzval zástupce stěžovatele k odstranění vad a stanovil k tomu lhůtu odpovídající zákonu.

Ustanovený zástupce kasační stížnost dne 12. 1. 2005 doplnil. Zopakoval důvody uvedené v kasační stížnosti (taktéž se omezil pouze na citace kasačních důvodů dle § 103 odst. 1 s. ř. s.) uvedl, že má stěžovatel reálnou obavu z nuceného opuštění České republiky a následného odjezdu do Běloruska, kde mu hrozí vážné nebezpečí z politických důvodů.

Dne 10. 2. 2005 doplnil ustanovený zástupce kasační stížnost podruhé. Ke specifikaci kasačních důvodů uvedl, že důvody dle § 103 odst. 1 písm. c) a d) s. ř. s. citoval pouze příkladmo. Ke kasačnímu důvodu uvedenému pod písmenem a) upřesnil, že soud nevzal do úvahy formálně nedostatečný postup správního orgánu, který se dle názoru stěžovatele přičítá správnímu řádu zejména proto, že soud převzal tento názor správního orgánu bez dalšího dokazování a nevzal při svém rozhodování do úvahy vyličení skutkového stavu a nevyvodil z tohoto patřičné závěry. Tím se soud dle stěžovatele dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném právním posouzení právní otázky.

Kasační důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. doplnil stěžovatel o námitku týkající se aktuálnosti použitých dokumentů, na základě kterých žalovaný o žádosti stěžovatele rozhodl. Dle stěžovatele bylo použito materiálů staršího data, časově se nevážících k datu rozhodování. Situace v Bělorusku se vyvíjí každým okamžikem a určité nejasnosti, které mohl mít správní orgán či soud v době rozhodování, jsou nyní uvedeny na pravou míru, přičemž skutečnosti, zejména o nedodržování lidských práv, existovaly již v době rozhodování, avšak příslušné orgány o nich nemusely mít dostatečných informací či podkladů.

Dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatel namítá, že soud nevzal při svém rozhodování do úvahy vyličení skutkového stavu a nevyvodil z tohoto patřičné závěry, pouze bez dalšího převzal závěry žalovaného.

S názorem stěžovatelky se Nejvyšší správní soud neztotožňuje.

Důvody udělení azylu jsou upraveny ustanoveními § 12 až § 14 zákona o azylu.

Dle ust. § 12 zákona o azylu, se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Podle ustanovení § 2 odst. 5 cit. zákona o azylu ve znění platném ke dni rozhodnutí se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu. Důvodem pro podání žádosti o azyl byly, jak správně žalovaný ve svém rozhodnutí uvedl, potíže s věřitelem a problémy s daňovou policií a taktéž snaha vyhnout se správnímu vyhoštění a legalizovat pobyt v ČR. Za této situace žalovaný v rozhodnutí správně usoudil, že podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 v daném případě splněny nejsou.

Stejně tak v souladu se zákonem posoudil předmětnou kauzu krajský soud, když vázán rozsahem žalobních bodů stěžovatele došel k závěru, že žalovaný nesplňuje podmínky pro udělení azylu, neboť neprokázal, že by byl v zemi původu pronásledován pro svou rasu, náboženství, národnost, příslušnost k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Tyto skutečnosti ostatně stěžovatel v průběhu azylové řízení ani netvrdil. Jím tvrzené pronásledování ze strany daňové policie a věřitele není možné není ve vztahu k udělení azylu relevantní.

V této souvislosti odkazuje Nejvyšší správní soud na usnesení Ústavního soudu ze dne 15. března 2004 č. IV. ÚS 12/04, ve kterém vymezil Ústavní soud institut azylu následovně: *„Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.“*

Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Pokud jde o námitku stěžovatele, že rozhodnutí správního orgánu se opírá o neaktuální dokumenty, tato nebyla v průběhu celého správního ani soudního řízení zmíněna a tvoří z tohoto pohledu novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ve smyslu výše citovaného ustanovení nepřihlížel při rozhodování ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti nebyly prokázány a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

Stěžovateli ustanovil krajský soud pro řízení o kasační stížnosti zástupce advokáta podle ust. § 35 odst. 7 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení v tomto případě odměnu za zastupování a hotové výdaje platí stát. Při určování výše odměny a náhrady hotových výdajů advokátovi vycházel Nejvyšší správní soud z vyhlášky č. 177/1996 Sb. Dospěl k závěru, že zástupkyni stěžovatele náleží odměna podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) a d) této vyhlášky, za tři úkony právní služby po 1000 Kč (§ 9 odst. 3 písm. f) cit. vyhlášky a § 7 této vyhlášky). Dále jí náleží náhrada hotových výdajů za tři úkony ve výši po 75 Kč (§ 13 odst. 1, 3 cit. vyhlášky). Vyúčtované náklady Nejvyšší správní soud zástupkyni stěžovatele přiznal, protože odpovídají obsahu spisu. Zástupkyně stěžovatele prokázala, že je registrována jako plátkyně daně z přidané hodnoty a výše této jí uplatněné daně je v souladu s ust. § 37 písm. a) a § 47 odst. 3 zák. č. 235/2004 Sb. Celkem tak zástupkyni stěžovatele náleží odměna a náhrada hodových výdajů ve výši 3225 Kč, zvýšená o DPH v sazbě 19% ve výši 612,80 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2006

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu